

(НИН, 09.04.2009)

У седму деценију постојања НАТО улази “јачи” за Хрватску и Албанију. У Бриселу, испред седишта Северноатлантске алијансе 7. априла подигнуте су заставе наше две суседне државе. Јап де Хоп Схефер, генерални секретар НАТО-а непосредно пошто је стегао руку хрватском и албанском председнику владе Иви Санадеру и Саљију Бериши, изјавио је да је баш ово показатељ да у Европи географија није судбина, а после прикладних речи у Бриселу Санадер и Бериша нису имали времена ни да се пресвуку; хитали су на подизање заставе НАТО-а у Загребу односно Тирани.

Све три ове заставе имају посебно место у срцу Агима Чекуа. Под сваком од њих бивши премијер Косова је ратовао против Срба. А баш у овом посебно поносном тренутку, како га је дефинисао Санадер, морала се споменути и Србија. Истина, после Македоније и БиХ, којима је хрватски премијер пожелео овакве свечаности у што ближеј будућности, а пре изјаве хрватским медијима у којој је рекао да су за Хрватску у НАТО-у најзаслужнији хрватски бранитељи као и први председник Фрањо Туђман. “Желимо и да Србија уђе у НАТО и да развијамо сурадњу. Подижући данас нашу заставу, подижемо преданост даљњој сарадњи унутар регије”, рекао је Санадер.

Како пливати у “атлантском океану”

Пише: Горислав Папић
четвртак, 09 април 2009 18:10

Регион, дакле, полако одлази у НАТО. Црна Гора у Даниловграду спрема прву од три групе од 50 својих војника за мисију у Авганистану (од укупно 320 колико броји оружана сила најмлађе европске државе), БЈР Македонија није успела да се избори да у елитном хрватско–албанском друштву уђе у Алијансу, али зато би већ следећа шанса могла да буде њихова; а НАТО вежба у околини Бањалуке могла би да буде најава да би и Босна и Херцеговина могла да, преко реда, достигне НАТО перспективе Македоније и Црне Горе. Остаје још само Србија. Као острво у НАТО мору или, можда, ипак, као будући члан јединог преосталог војног савеза.

Званично, Србија је војно неутрална; ту одредницу на иницијативу ДСС-а Скупштина Србије је усвојила приликом усвајања резолуције о Косову и Метохији. У међувремену, ДСС је изгубио све полуге власти; прошла је деценија од НАТО бомбардовања, добили смо још два НАТО суседа. Да ли то значи да нас очекује промена ове парламентарне резолуције и да ће Србија јасно кренути ка НАТО-у? Или, напротив, да ли ћемо настојати да останемо војно неутрални односно ван Северноатлантске алијансе? Јасан одговор грађани Србије не знају.

“Ми хоћемо да уђемо у НАТО, а не да се њихови војници крећу по нашој територији”, овим афоризмом Александра Чотрића могле би да се одсликају намере Србије спрам једне од најмоћнијих светских организација. И бисмо, и не бисмо. Тј. можда и бисмо ако... Међутим, управо Српски покрет обнове, чији је Чотрић високи функционер, једна је од ретких владајућих странака која је кренула у НАТО офанзиву, односно у отворено заговарање пута Србије Атлантиком.

Чотрић ће рећи да је то логично, да је СПО навикао да буде ледоломац, да говори оно што други мисле а немају храбрости да кажу. “Без обзира на болна искуства из 1999. морамо да будемо реалисти и прагматици; пут свих посткомунистичких земаља је био НАТО па ЕУ: дакле ако хоћемо у ЕУ, морамо у НАТО. У Европи само Швајцарска може да има неутралан статус; друге земље морају да се определе; Србија мора да се определи.”

Међутим, мала је зачкољица што се у НАТО-у одлуке доносе консензусом и што нпр. Албанија може да кочи улазак Србије у НАТО док не потпише независност Косова; као што сада Словенија кочи пут Хрвата у ЕУ. И још мало већа што је независно Косово директни продукт НАТО бомбардовања Србије па је логично да тај исти НАТО, који је Србију отерао из њене јужне покрајине, сада инсистира на признавању фактичког стања.

Чотрић сматра да се признавање Косова неће поставити као услов, да би Србија уговор са НАТО-ом могла да потпише као што и сада потписује међународне уговоре. Дакле, формално би Србија ушла у НАТО са Косовом; суштински без њега, а занимљива је идеја СПО-а да би га баш чланством у НАТО-у и потом у ЕУ можда успела вратити назад.

Осим СПО-а из власти једино још странке мањина инсистирају на уласку у НАТО. Балинт Пастор, шеф посланичке групе мањина у Скупштини, каже да је некакво инсистирање на неутралности неодрживо, да је неозбиљно позивати се на Аустрију и Финску и да је једини прави пут Србије – евроатлантски. “Природно је да у Србији постоји отпор према НАТО–у због 1999. али није природно да водеће странке због краткорочних политичких поена не говоре о томе да без НАТО-а нема ни Европске уније и да је алтернатива НАТО-у изолација.” Са Косовом или без њега? “Знам шта у Уставу пише. А да ли ћемо на томе моћи да истрајемо, не знам”, каже Пастор млађи.

Ако бисмо погађали ко би се од преосталих десетак владајућих странака први прикључио СПО-у и странкама мањина у НАТО амбицијама, вероватно би прва опција био Г17 плус. И Жељко Ивањи тако и каже, да самоодређење Србије као неутралне не значи ништа, јер нас други тако не виде и да такви сами не можемо да обезбедимо сигурност ни на територији Србије. Зато, каже, излаз би могао да буде чланство у НАТО-у. Ивањи не би био посланик Г17 плус када прво не би посегао за економским разлосима рекавши да би свака озбиљна економска анализа показала да би Србија профитирала од уласка у НАТО. Међутим, Ивањи признаје опасност да се улазак у НАТО услови признавањем Косова и Метохије и каже да ће у том случају Србија морати да одустане од НАТО-а. Али, наглашава, то не значи одустајање од ЕУ. “То ни на који начин није повезано. И то сигурно неће бити постављено као услов за даљи пут ка ЕУ”, каже Ивањи.

На другој страни велике владајуће коалиције су СПС, Партија пензионера и Јединствена Србија. До прошле године је сваки прави еспееовац реч НАТО користио као псовку, али времена се мењају; СПС покушава да се мења. А правило је да је Ивица Дачић у свакој влади најконструктивнији партнер. У том духу занимљив је сусрет председника СПС-а и министра полиције са генералним директором Генералне дирекције Савета ЕУ Робертом Купером. “Пренео сам заинтересованост полиције Србије да учествује у мировним полицијским мисијама и нека се види да наша полиција већ учествује у мировним мисијама полицијског карактера на Хаитију и у Либерии”, рекао је Ивица Дачић.

Дакле, не треба се изненадити уколико се и СПС пребаци на евроатлантски пут, а са

Како пливати у “атлантском океану”

Пише: Горислав Папић
четвртак, 09 април 2009 18:10

њима (или без њих) и Драган Марковић Палма. “Ако је услов да Србија уђе у ЕУ тај да будемо члан НАТО-а, онда Јединствена Србија јесте за то да Србија уђе у НАТО. Али, под условом да наша војска не иде у Ирак, да не ратује ни против једног народа већ евентуално да наши војници иду само у неке мировне мисије.” Значи, и са десне и са леве стране владе, и са четничке и партизанске стране, и са либералне и социјалистичке стране у влади постоји спремност на договор. Постоји спремност на промену неутралне позиције ако се за то заложи водећа Демократска странка. Али, Демократска странка се још експлицитно не изјашњава.

Гостујући на Радију Б92, министар одбране Драган Шутановац је рекао да у Србији постоји проблем зато што људи НАТО изједначавају са бомбардовањем. Али је казао и да такав став мора да се промени. “Став о томе треба да дефинишу и невладине организације и медији, да се направи општа кампања да ли ћемо ићи у правцу интеграција или не. Међутим, ми још нисмо добили позив”, рекао је Шутановац.

Ипак, на инсистирање новинарке Б92 министар одбране Србије је рекао нешто што, ипак, може да се чита као опредељење Србије за НАТО. “Моје опредељење је да Србија треба да се интегрише у колективни савез безбедности. Сматрам да сем регионалних морамо да подржимо и светске иницијативе. Ако желимо да бринемо о нашој безбедности само на границама Србије, доћи ћемо у ситуацију да будемо изопштени и из Партнерства за мир и генерално из партнерских односа, како са Европом тако и са осталим деловима међународне заједнице”, рекао је Шутановац. Ако са сигурношћу не можемо тврдити који је став владајуће партије према атлантским интеграцијама, ако он уопште постоји, код опозиције немамо дилема. Њихове позиције су јасне као доминација Америке НАТО-ом.

Наравно, најтврђи су Шешељеви радикали. Драган Тодоровић тако каже да улазак Албаније и Хрватске суштински ништа не мења јер је НАТО, баш као и ове две земље, непријатељски окренут према нашој земљи. “Зато, морамо да останемо неутрални. Потпуно треба да сарађујемо са Русијом, Белорусијом и другим пријатељским земљама, треба да одржавамо билатералну сарадњу са државама које нису признале Косово, попут Румуније, док са земљама које су иницирале независност Косова треба да прекинемо све односе”, каже Тодоровић. По његовом мишљењу, Србија још од кад је министар војни био Борис Тадић иде искључиво у НАТО смеру и сматра да би то могло да резултира чланством окрњене Србије, без Косова, у НАТО-у. “Преко прелазних решења, доћи ћемо до коначног”, каже Тодоровић.

Томини напредњаци су такође противници прикључења Србије Северноатлантској

алијанси, са наравно нешто мекшим погледима на сарадњу са државама чланицама ове групације. А творац појма неутралност, Демократска странка Србије, и даље, наравно, инсистира на овом одређењу као најбољем за нашу земљу.

Мада ће функционер Коштуничине партије Душан Пророковић признати да нас од одређења војне неутралности до стварног постизања тог стања дели на стотине докумената којима би се озбиљно разрадила наша безбедоносна политика. И да је тадашња дефиниција неутралности у склопу косовске резолуције резултат компромиса између енергетске везаности за Русију и присуства базе Бондстил на Косову. Али и да се слушало јавно мњење.

Упркос томе, Пророковић тврди да је неутралност најбоља опција за Србију у сваком погледу. И економском, и геополитичком, и безбедносном. “Румунија има 1.562 војника у мировним мисијама НАТО-а и за четири године то је кошта између 260 и 300 милиона долара. Затим, погледајте Бугарску: за 40 година, док је била у Варшавском пакту, ниједан руски војник није крочио на тле Бугарске, а сада за неколико година у НАТО-у већ на својој територији имају две НАТО базе. И ја се питам да ли је Србија спремна на то да близу Београда НАТО распореди ракетни штит. Да ли то повећава безбедност Србије? И да ли је Србија спремна да се са њене територије нападне Одеса или Москва?”

Питамо Пророковића, бившег посланика у Парламентској скупштини НАТО-а, да ли мисли да ће нама дозволити да останемо ван НАТО-а ако постоји интерес Алијансе да затвори овај простор. И да ли неутрално одређење у садашњој геополитици има икаквог смисла. “Да ли безуслован улазак у НАТО има смисла? То може да односи људске животе а и да квари односе како са Русијом, тако и са исламским и арапским земљама. И заиста сматрам да је могуће бити војно неутралан; и тога ће да буде све више, посебно у региону централне Азије. Летос на примеру Грузије се видело да ће велике силе настојати да на сваки начин користе мале земље, које ту испадају једини губитници. Због тога би Србија морала да води рачуна само о својим интересима и да на сваки могући начин покуша да избегне да буде монета у поткусуривању великих”, каже Душан Пророковић. Да цела опозиција не виче “Не у НАТО” побринуо се, наравно, ЛДП Чедомира Јовановића. Посланик ЛДП-а Слободан Мараш каже нам да би Србија морала не само да се определи за свој пут, већ и да вуче јасне кораке у том правцу. “А код нас је све неодређено. Тако да ја у томе не видим никакву разлику између бивших радикала, сада напредњака, и странке председника Тадића. И сада треба честитати Хрватској и Албанији и учинити све да се и Србија ускоро нађе у њиховој позицији. Али, како да се нађемо када овде тема приступања НАТО-у не сме ни да се отвори. О томе не сме да се прича. А камоли нешто да се ради у том смеру”, каже Мараш.

Како пливати у “атлантском океану”

Пише: Горислав Папић
четвртак, 09 април 2009 18:10

Уосталом, министар Шутановац је на питање зашто ДС не заузме јасан став по питању прикључења Србије НАТО-у, одговорио да ће га заузети када буде време за то. “Ми смо социјалдемократе а не утописти”, рекао је. Не знамо да ли је мислио да ли је утопија сада се у Србији залагати за НАТО или је наше учлањивање у Алијансу утопија. Како год, у “атлантском океану” који настаје око Србије биће потребно добро пливати.